

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3118/2016. (VI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.866/2014/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria Pfv.I.21.866/2014/8. számú ítéletével szemben.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó keresetében annak megállapítását kérte a bíróságtól, hogy az alperes az örökségről leszármazóira is kihatóan lemondott, így az örökhagyó után az öröklésből kiesett, ezáltal az indítványozó az örökhagyó törvényes örököse.
- [3] A Kúria által rögzített tényállás szerint az alperes az örökhagyó első házasságából származó gyermeke, a felperes az örökhagyó második felesége. Az alperes 1993-ban teljes bizonyító erejű magánokiratba foglaltan kijelentette, hogy édesapjától 2 500 000 forintot ajándék-örökség címén átvett, és ez az összeg teljes mértékben fedezi azt az értéket, amely őt az édesapja halála után megilletné, és teljesen lemond minden olyan igényéről, amelyet édesapja halála esetén vele vagy feleségével szemben támaszthatna. Kijelentette továbbá, hogy az édesapja végrendeletét, vagy végrendelet hiányában azt, hogy édesapja egyetlen és általános örököse a jelenlegi felesége legyen, semmi címen nem fogja megtámadni.
- [4] Az örökhagyó az 1996-ban saját kezűleg írt végrendeletében általános örökösül házastársát jelölte meg. A végrendelet tartalmazza, hogy leányának a fenti összeget mintegy kötelesrészként átadta, azzal a feltétellel, hogy leánya az írásbeli nyilatkozatában foglaltak szerint lemond mindennemű esetleges öröklési jogáról, és a végrendeletet semmilyen jogcímen megtámadni nem fogja, ez utóbbi feltétel megszegése esetén őt az örökségből kitagadják.
- [5] Az örökhagyó 1998-ban elhunyt. A közjegyző az örökhagyó hagyatékát a felperes özvegyi haszonélvezeti jogával terheltén a törvényes öröklés rendje szerint az alperesnek adta át, a törvényes örökös és a végrendeleti örökös között kialakult öröklési jogvitára tekintettel ideiglenes hatállyal. Az alperes alaki hibára hivatkozva a végrendeletet nem ismerte el érvényesnek.
- [6] Az indítványozó keresetében annak megállapítását kérte, hogy az örökhagyó és leánya között lemondás tárgyában létrejött szerződés alapján az alperes a leszármazóira is kihatóan lemondott az öröklésről.
- [7] Az örökség iránti perben első fokon eljáró Fővárosi Bíróság ítéletében az indítványozó keresetének helyt adott. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Mindemellett az Ítéltábla álláspontja szerint „az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján helytállóan állapította meg, hogy az alperes az örökhagyóval kötött írásbeli szerződésben az öröklésről lemondott, ítéletének ezzel kapcsolatos indoklása mindenben megalapozott.”
- [8] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság indokolásában kifejtettek szerint az alperes kötelesrész fejében az örökhagyó után az öröklésről leszármazójára is kiterjedően érvényesen lemondott, a másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét pedig helybenhagyta. Indokolása szerint a felek kölcsönös és egybehangzó akaratakat két külön okiratban nyilvánították ki, egyrészt az alperes 1993-ban kelt teljes bizonyító erejű magánokiratban [Pp. 196. § (1) bekezdés b) pont], másrészt az örökhagyó az általa saját kezűleg írt 1996-ban kelt teljes bizonyító erejű magánokiratban [Pp. 196. § (1) bekezdés a) pont]. Tényként rögzítette, hogy az utóbbi okirat végrendeletként érvénytelen, ám mint az örökhagyó személyes nyilatkozata félreérthetetlen. Álláspontja szerint e két nyilatkozattal az öröklésről lemondó szerződés érvényesen létrejött.
- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálati kérelemmel élt. A Kúria ítéletében rámutatott arra, hogy az öröklésről lemondás csak írásban megkötött szerződés esetén érvényes, a szóban létrejött szerződés érvénytelen.

Az 1993. évi nyilatkozat alaki szempontból hibás, mert az csak az alperes egyoldalú nyilatkozatát tartalmazza. A Kúria álláspontja szerint tehát a törvényes örökös és az örökhagyó között a lemondás tárgyában a szerződés mint élők közötti jogügylet érvényesen írásban nem jöhetett létre. Mindezek alapján a Kúria – jelen alkotmányjogi panasszal támadott döntésével – a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva, a felperes keresetét elutasította.

- [10] Az indítványozó a fentiekben ismertetett előzmények után terjesztette elő alkotmányjogi panasz indítványt a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott Pfv.I.21.866/2014/8. számú ítéletével szemben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján, kérve annak megsemmisítését.
- [11] Az indítványozó mindenek előtt azt kifogásolja, hogy a Kúria határozatával az ügy megítélését új ténybeli alpra helyezte és abból az első- és másodfokú bíróságétól eltérő jogi álláspontot vezetett le, amellyel szemben további bizonyításnak nem volt helye és ellene rendes jogorvoslattal nem élhetett. Álláspontja szerint az ítélet sérti ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében megfogalmazott jogorvoslathoz való jogot, illetve a Kúria anyagi- és eljárásjogi jogsértései az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmével is járnak.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta a Kúriával ellentétes jogi álláspontját a szerződés érvénytelensége tárgyában. Érvelése szerint az ezzel ellentétes jogértelmezés által Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti örökléshez való alapvető jogosultsága is sérül, hiszen az őt egyébként megillető örökségétől esett el.
- [13] 2. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [14] 2.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai feltételeit vizsgálta. Ennek során megállapította, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz benyújtásra jogosulttól, azaz az alapügy felperesétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés], és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz a megjelölt bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés].
- [15] 2.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság formai feltételeinek vizsgálatát követően az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 27. § és 29. §-a szerinti tartalmi követelményeit vizsgálta.
- [16] Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette [Abtv. 27. § *b*) pont].
- [17] Az Abtv. 27. § *a*) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [18] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] 2.3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat, hogy az Abtv. 27. §-ából következően nem tekinthető a bírósági szervezetrendszer egyik felülbírálati fórumának, és valójában e hatásköre is – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának védelmének keresztül – az Alaptörvény védelmét biztosítja [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés]. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ezért önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [20] Az Alkotmánybíróság jogköre – a fentiekben hivatkozottak szerint – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja és az Abtv. 27. §-a értelmében arra terjed ki, hogy kiküszöbölje a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Következésképpen a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [21] 3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az előadott aggályok elsősorban a szerződés érvénytelensége tekintetében a bizonyítékok bírói mérlegelésével és szakjogi ténymegállapításaival összefüggésben merültek fel, tehát tartalmilag bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára irányulnak, amelyre az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.

- [22] Az Alkotmánybíróság emellett megjegyzi, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság értelmezésében és következetes gyakorlata szerint a rendes, azaz a még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető jogorvoslatokra vonatkozik, a jogorvoslathoz való jog alkotmányos tartalma ezért a felülvizsgálattal mint rendkívüli perorvoslattal nem hozható összefüggésbe (például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22], 3194/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [19], 3273/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [11]), ez pedig a panasz érdemi elbírálásának szintén gátja.
- [23] Önmagában az a tény, hogy az adott ügyben a szerződés érvénytelenségét a Kúria az alsóbb fokú bíróságoktól és az indítványozótól eltérő módon értékelte, azokból nem az indítványozó által helyesnek vélt következtetést vont le, s ezért ő peresztes lett, még nem teszi az eljárást tisztességtelenné. Az indítvány ténylegesen a Kúria eljárását és ítéletét, annak indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta.
- [24] Bár az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, illetve a XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is megjelölte, ugyanakkor az Alkotmánybíróság által értékelhető érvelést nem adott elő és a bírói döntések érdemével kapcsolatosan sem jelölt meg olyan pontosan körülírt alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne figyelembe venni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadhatósági akadályban szenved és megfelelő alkotmányjogi érvelést sem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2016. június 14.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/56/2016.

